

Ilmiy amaliy jurnal

№ 7 (9)
2026

YANGI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

7

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Umarov A.T. Mintaqalarni barqaror rivojlantirish strategiyasini shakllantirishning konseptual asoslari..... **7**

Хошимов П.З., Эгамназарова Г.Ш. Ўзбекистонда атроф-муҳитни муҳофаза қилишнинг иқтисодий ва ҳуқуқий асослари..... **13**

Raxmatova F.Y. To‘qimachilik sanoatida yashil investitsiyalar va resurs samaradorligini oshirish yo‘nalishlari..... **19**

Ergasheva A.F. Milliy hunarmandchilik brendlarini ilgari surishda raqamli marketing vositalaridan foydalanish..... **22**

Rahimova N.A. Inson resurslarini boshqarishda Big Data va HR analitikaning samarodorlikka ta’siri..... **25**

Эгамназарова Г.Ш. Аҳоли ўсишининг CO_2 эмиссияси, ресурслар истеъмоли ва уларнинг иқтисодий барқарорликка таъсири..... **28**

Хасанов У.Ю. Кибержиноят рискларини бошқариш амалиётининг концептуал асосларининг ривожланиши..... **33**

Алимухамедов Ш.Р. Божхона тўловларини ундиришда божхона қийматини аниқлашнинг ўрни..... **38**

Сапаров И.Х. Маҳаллий бюджетлар харажатлари ижросининг самарадорлигини ошириш масалалари (Тошкент вилояти мисолида)..... **43**

Shaydulov Sh.Sh. Surxondaryo viloyatida elektron tijorat rivojlanishiga ta‘sir etuvchi omillar tahlili **57**

Abdulxakimov Z.T. Dunyo zargarlik sanoatini rivojlanishining bugunki kundagi xolati..... **60**

Ibragimova G.S. Ta’lim sifatini oshirishda boshqaruv tizimining iqtisodiy samaradorligini rivojlantirish..... **65**

Davronova N., Abdulxakimov Z.T. Kaydzen konsepsiyasining nazariy va uslubiy asoslari..... **69**

Isaqov A.T. Fermer xo‘jaliklarida agroresurslardan foydalanish samaradorligini oshirish istiqbollarini prognozlash..... **73**

Berdimurodov U.S. Agrosanoat majmuasida klaster tizimini tashkil etish va rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlari..... **76**

Хусанбоева Т.М. Цели и задачи преподавания экономических дисциплин в системе высшего образования..... **82**

Alimov N.H. Global adolat kodeksi va global adolat reytingini (indeksini) joriy qilish yo‘llari..... **86**

Umurzaqova I.S. “Investitsiyalar taqsimoti va samaradorlik paradoksi: O‘zbekiston tarmoqlari misolida stoxastik chegara (SFA) va kvadrant tahlili”..... **92**

Safarova Y.A. Iqtisodiy o‘sishning infratuzilmaviy omillarining ta’sir mexanizmlarini baholash.... **101**

Eshqulova N.N. Mamlakat makroiqtisodiy barqarorligini ta’minlashda eksport va importning geografik diversifikatsiyasining ahamiyati..... **108**

Nabiyev A.K. O‘zbekistonda raqobatchilik muhitini shakllantirish va monopoliyaga qarshi qonunchilik..... **115**

Ketmanov A.M. Kichik biznesni moliyaviy resurslarni shakllantirish yo‘nalishlari..... **121**

Мурадов Б.А. Жаҳон мамлакатларида темир йўл транспортини инновацион ривожлантириш тажрибаси..... **125**

Jo‘rayeva M.Z. O‘zbekiston mintaqalarida yashil investitsiyalar va barqaror rivojlanish o‘rtasidagi bog‘liqlik tahlili..... **131**

Qodirov H.M. Adir hududi ekotizimlarini boshqarishda intensiv sug‘orish tizimini joriy etish..... **136**

Jo‘rayeva M.A. Kichik biznes subyektlariga jalb etilgan investitsiyalarni raqobatbardoshlik transmissiya mexanizmi va uni baholash uslubiyoti (Andijon viloyati misolida)..... **143**
Muhsinova F.A. Raqamli texnologiyalarning inson resurslarini boshqarishdagi o‘rni va innovatsion yondashuvning nazariy jihatlari..... **151**
Kamoldinova N.A. Kichik biznesda ayollar bandligining ahamiyati..... **157**
Xamrayeva S.I. Raqamli iqtisodiyot sharoitida xalqaro savdoning transformatsiyasi va iqtisodiy rivojlanishga ta’siri..... **161**
Dadaboyeva M.M. Andijon viloyatida kichik biznes eksportining hozirgi holati va rivojlanish tendensiyalari..... **166**
Xakkulov A.U. Tijorat banklarida foiz risklarini baholashning nazariy va metodologik asoslari..... **171**
Allasheva N.A. Zamonaviy globallashuv sharoitida moliyaviy risklar va ularni boshqarish strategiyalari..... **179**
Atoyev N.R. Yangi industrial mamalakatlar: Chili va Singapur modeli tahlili va ularni O‘zbekistonda qo‘llash imkoniyatlari..... **182**
Yangiboev R.B. O‘zbekiston bank tizimi likvidliligiga ta’sir etuvchi omillarining empirik tahlili.... **190**
Nazarov J.R. Yashil iqtisodiyot: O‘zbekistonning barqaror kelajagiga yo‘l..... **198**
Qo‘zieva N.N. Tijorat banklarida mijozlar bazasini shakllantirishning nazariy asoslari..... **202**
Wang Jiahao Исследование по вопросам совместного развития индустрии электронной коммерции между Пекином и Ташкентом в рамках «Цифрового Шелкового пути»..... **207**
Qurbanov U.E. O‘zbekiston Respublikasi hududlari kesimida aholi daromadlarining iqtisodiy tahlili..... **216**
Abduvaxidova N.A. O‘zbekistonda barqaror turizmni rivojlantirishda raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar..... **221**
Murodov O.U. Sanoat korxonalarida resurslardan samarali foydalanish jarayoniga ta’sir etuvchi omillar..... **225**
Xasanov S.Q. “To‘qimachilik sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari..... **229**
Kabilov O.X. Paxta va g‘alla urug‘liklarini tayyorlovchi korxonalar faoliyatiga ta’sir etuvchi omillar **234**
Pirmanov O.B. Oliy ta’lim tizimi raqamli ekotizimini shakllantirishdagi tizimli muammolar va boshqaruvdagi uzilishlar tahlili..... **238**

3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining monopoliyadan chiqarish va raqobatni rivojlantirish sohasidagi 1996-yildagi qarorlari.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2000-yil 2-avgust «O‘zbekiston Respublikasi Monopoliyadan chiqarish va raqobatni rivojlantirish davlat qo‘mitasini tashkil etish to‘g‘risida»gi PF-2676-sonli Farmoni.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005-yil 30-aprel «O‘zbekiston Respublikasi Monopoliyadan chiqarish, raqobat va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash davlat qo‘mitasini tashkil etish to‘g‘risida»gi PF-3602-sonli Farmoni.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi, PF-4947-sonli Farmoni.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisning Senati va Qonunchilik palatasiga Murojaatnomasi (24.01.2020) Xalq so‘zi gazetasi, 2020 yil 25 yanvar.

UDK: 336.7

KICHIK BIZNESNI MOLIYAVIY RESURSLARNI SHAKLLANTIRISH YO‘NALISHLARI

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ МАЛОГО БИЗНЕСА

IMPROVING THE FORMATION OF FINANCIAL RESOURCES FOR SMALL BUSINESSES

Ketmanov Avazbek Malikovich
Andijon davlat texnika instituti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya

Maqolada kichik biznes subyektlarini mohiyati va ularni moliyaviy resurslarini shakllanishi o‘rganilgan. Andijon viloyatida kichik biznes subyektlarini soni, ulushi tahlil qilingan. Tadqiqot yakuni bo‘yicha kichik biznes subyektlarini faoliyatini va ularni moliyaviy resurslarini shakllanishi takomillashtirish yo‘nalishi bo‘yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: kichik biznes, tadbirkorlik, moliyaviy resurs, kredit, kapital, mikrofirma

В статье исследуется природа малых хозяйствующих субъектов и формирование их финансовых ресурсов. Анализируется количество и доля малых хозяйствующих субъектов в Андижанской области. По результатам исследования разработаны предложения по совершенствованию деятельности малых хозяйствующих субъектов и формированию их финансовых ресурсов.

Ключевые слова: малый бизнес, предпринимательство, финансовые ресурсы, кредит, капитал, микропредприятие

The article studies the nature of small business entities and the formation of their financial resources. The number and share of small business entities in Andijan region are analyzed. As a result of the research, proposals have been developed to improve the activities of small business entities and the formation of their financial resources.

Key words: small business, entrepreneurship, financial resources, credit, capital, microfirm

Kichik biznes rivojlangan va rivojlanayotgan har qanday mamlakat iqtisodiyotida muhim ahamiyatga ega. Kichik biznes sharoitga tez moslashuvchanlik bilan ajralib turadi, uning faoliyatini yo‘lga qo‘yish katta miqdordagi dastlabki kapitalni talab qilmaydi. Kichik biznes yirik biznes uchun

qulay bo‘lmagan sohalarda avj oladi. Kichik biznes kichik bozorlarda faoliyat olib borish, mahalliy resurslardan foydalanish, ishsizlik muammosini hal qilish, mehnat unumdorligini oshirish, o‘rta mulkdorlar qatlamini shakllantirish va ichki bozorni iste’mol tovarlari bilan to‘ldirishda muayyan afzalliklarga ega. Kichik korxonalar odamlarda sohibkorlik, tadbirkorlik, mulkka egalik qobiliyatlarini ro‘yobga chiqarish, ularda ishbilarmonlik ko‘nikmalarini hosil qilish va rivojlantirish vositasi hisoblanadi.

Biznesning kichik biznes shakli bilan xar qanday shaxs shug‘ullanish imkoniyatiga ega. Davlat ham aholini quyi va o‘rta qatlamini bandligini ta’minlash hamda o‘z daromad manbaiga ega bo‘lishi uchun qo‘llab quvvatlash maqsadida tegishli chora tadbirlar ko‘ra oladi, ya’ni aholi bandligini va daromadini oshirish, byudjet tushumlarini ko‘paytirish masalalarini eng muhim yo‘li kichik biznesni rivojlantirish deb hisoblaymiz.

Shunday bo‘lsa-da, kichik biznesning tasnifi belgilaridan qat’iy nazar uning asosiy maqsadi jamiyatda tovar va xizmatlarni yaratish, kishilarning talab ehtiyojlarini qondirishdan iborat. Jahon hamjamiyati ham iqtisodiy, ham ijtimoiy jihatdan rivojlanib borar ekan, insonlarning iste’mol tovarlari va xizmatlarga bo‘lgan ehtiyojlari to‘xtovsiz o‘sib boradi. Ehtiyojlarning ortib borishi obyektiv holat hisoblanadi. Uning talablarini hisobga olgan holda xo‘jalik faoliyatini yuritish har qanday rivojlanishning zaruriy vazifasi. Shunday ekan, kichik biznes va tadbirkorlikni moliyaviy resurslar bilan maqbul ta’minlash masalasi kun tartibiga chiqadi. Bunda, kichik biznesni moliyaviy resurslarini shakllantirishda korxona o‘ziga foyda keltiradigan yo‘nalishlarga e’tibor qaratishi ahamiyatli. Bu o‘rinda, kichik biznesning moliyaviy resurslari, ularni shakllantirish manbalari va usullari bilan bog‘liq tadqiqotlarni qarab o‘tamiz.

Kichik biznes – bu qonunchilikda ruxsat etilgan, jamiyatga naf keltiruvchi, foyda olish maqsadida mustaqil mulkka egalik qilib, mustaqil o‘z faoliyatini tashkil etadigan, ishlab chiqarish hajmi, ishlovchilar soni va qaysi sanoat tarmog‘iga tegishliligi bilan tasniflanadigan tadbirkorlik shakli hisoblanadi.

Yu.L.Kulichenko- moliyaviy resurslar mablag‘larning bir qismi bo‘lib, korxona tashkil etilganda shakllangan va u orqali olingan operatsion, investitsion va moliya natijalarga erishiladigan, belgilangan vazifalar erishish uchun amalga oshiriladigan tadbirlar va majburiyatlarni bajarishdir deb hisoblaydi [1].

Tadqiqotchi T.S.Timeryanov moliyaviy resurslar – bu pul mablag‘lari to‘plamidir, korxona fondlarini shakllantirish uchun mo‘ljallangan, barcha turdagi faoliyatni amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan aktivlardir, deb ta’rif beradi[2]. B.A.Rayzberg moliyaviy resurslar deganda, xo‘jalik yurituvchi subyektga tegishli bo‘lgan har xil turdagi mablag‘lar va moliyaviy aktivlar yig‘indisi sifatida tushunadi. [3] V.G.Zolotogorov fikricha, moliyaviy resurslar deganda, biznesning ixtiyorida bo‘lgan daromadlar, jamg‘armalar va naqd pul tushumlari tushuniladi, ularning asosiy maqsadi mavjud moliyaviy majburiyatlarni bajarish, takror ishlab chiqarishni kengaytirish, moliyaviy va iqtisodiy rag‘batlantirish bilan bog‘liq xarajatlarni qoplash va ishchilarning ehtiyojlarini qondirishdir [4].

I.A.Blankning ta’kidlashicha, moliyaviy resurslar maqsadli xarakterdagi mablag‘lar shaklida keladigan o‘z va qarz mablag‘lari, shuningdek, ularning ekvivalentlari yig‘indisi bo‘lib, ularning maqsadi kelgusi davrlarda uning iqtisodiy faoliyatini ta’minlashdir[5].

Yuqoridagi olim va tadqiqotchilarning fikrlaridan kelib chiqib aytadigan bo‘lsak, kichik biznesda moliyaviy resurs – bu qisqa qilib aytganda korxonani moliyaviy faoliyatini qoplashi va rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan kapitaldir. Shunday ekan, kichik biznesni moliyaviy faoliyatini amalga oshirish va uning rivojlantirish uchun moliyaviy resurslarning qanday manbalari bor va ular bilan bog‘liq olimlarni izlanish natijalarini ham ko‘rib chiqamiz.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 10-fevraldagi PF-21-son “Tadbirkorlik subyektlarini toifalarga ajratish mezonlari hamda soliq siyosati va soliq ma’muriyatchiligini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmonida kichik tadbirkorlik subyektlari qanday toifalardan iborat ekanligi keltirilgan. Bunda:

“kichik tadbirkorlik subyektlari: yakka tartibdagi tadbirkorlar;

mikrofirmalar – ta’sischilari (ishtirokchilari) jismoniy shaxslar bo‘lgan hamda jami daromadi kalendar yil davomida 1 milliard so‘mgacha bo‘lgan tadbirkorlik subyektlari;

kichik korxonalar – jami daromadi kalendar yil davomida 1 milliard so‘mdan 10 milliard so‘mgacha bo‘lgan tadbirkorlik subyektlari” kiritilishi belgilab qo‘yilgan.

Fikrimizcha, kichik biznes subyektlari birinchi navbatda o‘z mablag‘laridan oqilona foydalanishni yo‘lga qo‘yishi lozim. Undan so‘ng uning samaradorligini oshirish bo‘yicha innovatsion yondashuvlar qilish mumkin.

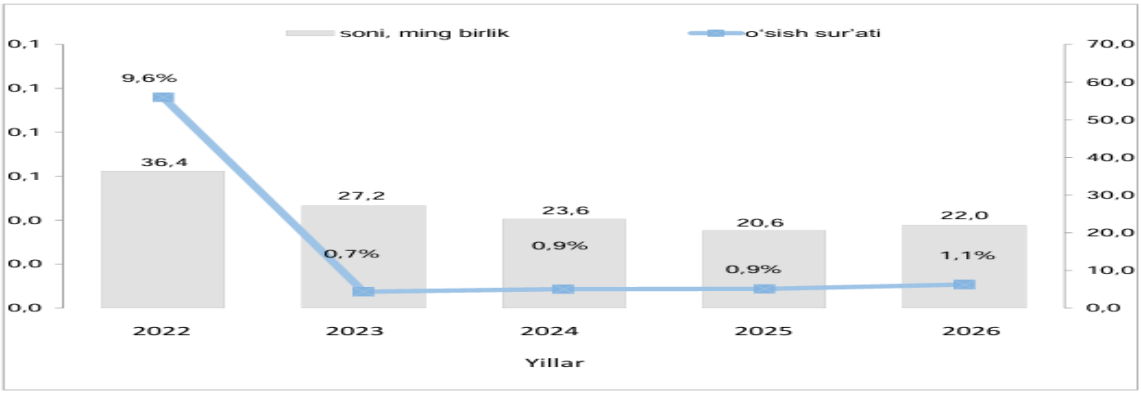

1-rasm. Andijon viloyatida faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni dinamikasi [6]

1-rasmdan ko‘rinadiki 2022-yilda ko‘rsatkichning umumiy hajmi 36,4 ming birlikni tashkil etgan bo‘lib, mazkur davrda o‘sish sur’ati 9,6 foizga teng bo‘lgan. Bu ko‘rsatkich tahlil qilinayotgan yillar orasida eng yuqori o‘sish darajasi hisoblanadi. 2023-yilda ko‘rsatkich hajmi 27,2 ming birlikka tushib, 2022-yilga nisbatan 9,2 ming birlikka yoki taxminan 25,3 foizga kamaygan. Shu bilan birga, o‘sish sur’ati ham keskin pasayib, 0,7 foizni tashkil etgan. Bu holat sohadagi faollikning sekinlashganligini ko‘rsatadi. 2025-yilda ko‘rsatkich 20,6 ming birlikni tashkil etib, tahlil davridagi eng past darajaga tushgan. Biroq o‘sish sur’ati 0,9 foiz darajasida saqlanib qolgan. Bu holat bozor yoki soha faoliyatida muayyan barqarorlik yuzaga kelganligini ko‘rsatadi. 2026-yilga kelib esa ko‘rsatkich hajmi 22,0 ming birlikka yetgan va avvalgi yilga nisbatan 1,4 ming birlikka oshgan. O‘sish sur’ati ham 1,1 foizga ko‘tarilgan bo‘lib, mazkur davrda ijobiy dinamika kuzatilganligini anglatadi. Xulosa qilib aytganda, 2022–2025-yillarda ko‘rsatkich hajmi izchil kamayish tendensiyasiga ega bo‘lgan bo‘lsa, 2026-yilda o‘sish qayta tiklangan. O‘sish sur’atining 2023-yildan keyin asta-sekin oshib borishi sohada tiklanish va rivojlanish uchun ijobiy shart-sharoitlar shakllanayotganligidan dalolat beradi. Bu esa kelgusi yillarda ko‘rsatkich hajmining yanada o‘sishi uchun asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

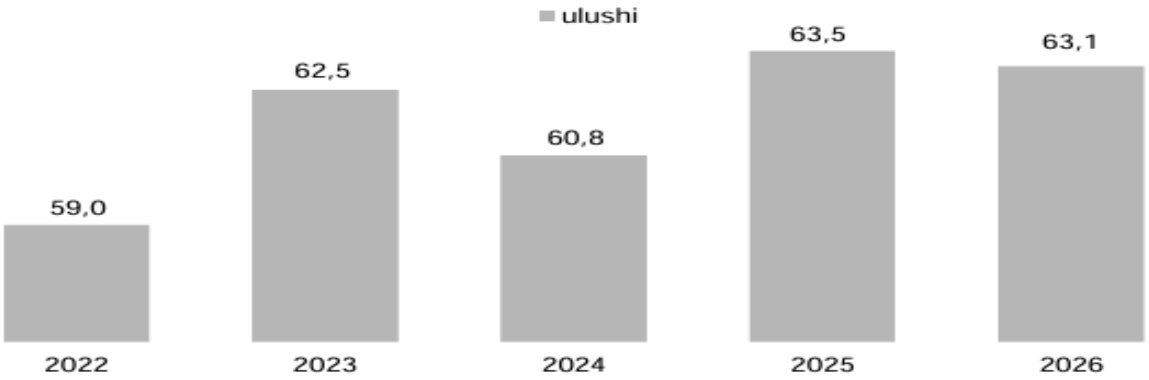

2-rasm.Kichik tadbirkorlik subyektlarining YAHMdagi ulushi dinamikasi [6]

Keltirilgan 2-rasmda 2022–2026-yillarda ko‘rsatkich ulushining o‘zgarish dinamikasi aks ettirilgan. Ma’lumotlarga ko‘ra, 2022 yilda ulush 59,0 foizni tashkil etgan bo‘lsa, 2023 yilda 62,5 foizgacha oshgan. Bu esa bir yil ichida 3,5 foiz punktga o‘sish kuzatilganligini ko‘rsatadi. 2024-yilda ulush 60,8 foizgacha pasaygan bo‘lib, 2023-yilga nisbatan 1,7 foiz punktga kamaygan. Mazkur holat

tahlil qilinayotgan sohada muayyan tashqi va ichki omillar ta’sirida qisqa muddatli pasayish yuz berganligini anglatadi. 2025-yilda esa ko‘rsatkich yana o‘sish tendensiyasini namoyon etib, 63,5 foizga yetgan. Bu butun tahlil davridagi eng yuqori natija hisoblanadi. Ushbu holat sohaning iqtisodiy faolligi va samaradorligi ortib borganligidan dalolat beradi. 2026-yilda ulush biroz qisqarib, 63,1 foizni tashkil etgan. Pasayish atigi 0,4 foiz punktni tashkil etgani sababli, bu o‘zgarish umumiy tendensiyaga sezilarli ta’sir ko‘rsatmaydi. Aksincha, ko‘rsatkich yuqori darajada saqlanib qolganligini ko‘rsatadi. Xulosa qilib aytganda, 2022–2026-yillar davomida mazkur ko‘rsatkich ulushi umumiy hisobda 59,0 foizdan 63,1 foizgacha oshib, 4,1 foiz punktga o‘sgan. Davr mobaynida ayrim yillarda qisqa muddatli pasayishlar kuzatilgan bo‘lsa-da, umumiy tendensiya ijobiy bo‘lib, ko‘rsatkichning iqtisodiy tizimdagi ahamiyati va ulushi tobora ortib borayotganligini tasdiqlaydi. Bu esa kelgusi yillarda ham mazkur ko‘rsatkichning yuqori darajada saqlanib qolishi va yanada mustahkamlanishi uchun asos yaratadi.

2026–2027-yillarda tadbirkorlik faoliyatini qo‘llab-quvvatlash uchun jami 270 trillion so‘m yo‘naltiriladi. Undan tijorat banklari tomonidan 250 trillion so‘m kichik va o‘rta biznes uchun ajratiladi.

Davlat byudjetidan – tuman va shaharlarni rivojlantirish uchun 6 trln, drayver loyihalar uchun– 5 trln, EIZ va kichik sanoat zonalarini rivojlantirish uchun — 4 trln so‘m ajratiladi. Shuningdek, tadbirkorlarga kredit ajratishda ularning to‘lov qobiliyatini baholash tizimi takomillashtirilib davlat organlarida shakllangan ma’lumotlar bazasi asosida muqobil skoring tizimi joriy etiladi.

2026-2028 yillarda turizmni rivojlantirish dasturi joriy etiladi. Unda mehmonxonalar qurish uchun tadbirkorlarga yer uchastkalari berish, undar yerning narxi davlat ulushiga aylanishi mexanizmi joriy etiladi. Tijorat banklari tomonidan mehmonxonalar qurish uchun 30 mlrd so‘mgacha kreditlar ajratiladi. “2026-yil 1-yanvardan QQSga o‘tgan tadbirkorlar 1 yil davomida foyda solig‘ini to‘lashdan ozod etiladi va buxgalteriya xarajatlari qisman qoplanadi. 2026-yil 1-yanvardan boshlab yuridik va jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk, yer, daromad va ijtimoiy soliq hisobotlarini shakllantirish vazifasi soliq organlariga o‘tkaziladi va ushbu majburiyat soliq to‘lovchilar uchun bekor qilinadi. Soliq to‘lovchi shakllantirilgan to‘lovlarga 5 ish kuni ichida zarur tuzatishlarni kiritishi huquqi beriladi. 2026-yil 1-yanvardan boshlab sayyor soliq tekshiruvini o‘tkazishda mobil videokameradan foydalanish majburiy bo‘ladi, aks holda tekshiruv noqonuniy hisoblanadi. Soliq hisobotini o‘z vaqtida taqdim etmaganlik uchun jarima miqdori 10 baravaridan 3 baravariga tushiriladi, fuqarolar uchun BHMning 3 baravaridan 1 baravariga tushiriladi” [7].

Andijon viloyati O‘zbekistonda aholi zichligi yuqori va tadbirkorlik faolligi rivojlangan hududlardan biri hisoblanadi. Viloyat iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari yalpi hududiy mahsulot, bandlik, sanoat ishlab chiqarishi va xizmatlar sohasida muhim o‘rin egallaydi. Shu bois kichik biznesning barqaror rivojlanishi ko‘p jihatdan uning moliyaviy resurslar bilan ta’minlanganlik darajasiga bog‘liqdir.

Kichik biznes moliyaviy resurslari quyidagi manbalar hisobiga shakllantiriladi:

- tadbirkorlarning o‘z mablag‘lari;
- tijorat banklari kreditlari;
- mikrokredit va mikromoliya tashkilotlari mablag‘lari;
- davlat dasturlari doirasidagi imtiyozli kreditlar;
- investitsiya va grant mablag‘lari;
- lizing xizmatlari.

Andijon viloyatida kichik biznesni moliyalashtirishda bank kreditlari asosiy manba hisoblanadi. “Tadbirkorlikni rivojlantirish kompaniyasi”, “Har bir oila – tadbirkor”, “Yoshlar daftari”, “Ayollar daftari” va boshqa davlat dasturlari doirasida tadbirkorlarga imtiyozli kreditlar ajratilmoqda. Bu mablag‘lar ishlab chiqarishni kengaytirish, yangi ish o‘rinlari yaratish va eksport salohiyatini oshirishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, Andijon viloyatida kichik biznes subyektlarining moliyaviy resurslarini shakllantirishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, kredit resurslari qiymatining yuqoriligi, garov ta’minoti talablarining qat’iyligi, uzoq muddatli moliyalashtirish manbalari yetishmasligi va

ayrim tadbirkorlarning moliyaviy savodxonligi pastligi biznesning barqaror o‘sishiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Umuman olganda, Andijon viloyatida kichik biznesning barqaror rivojlanishini ta’minlash uchun moliyaviy resurslar manbalarini diversifikatsiya qilish, venchur moliyalashtirish va kraudfanding mexanizmlarini joriy etish, imtiyozli kreditlar hajmini oshirish hamda tadbirkorlarning moliyaviy savodxonligini yuksaltirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Басовский Л.Е. Финасовый менеджмент: Учеб. Для вузов. – М.: НИС ИНФРА-М, 2019.
2. Тимерянов Т.С. Понятие и функсии финансовых ресурсов предприятия. Экономика и социум. №12 (103) 2022
3. Райзберг Б.А. Финансы предприятий. Учебник для вузов. – М.: Финансы и статистика, 2017. – 432 с.
4. Золотогоров В.Г. Экономика: энциклопедический словар. 4-изд. – Минск: Книжный дом, 2021. – 598 с.
5. Бланк И. Финансовый менеджмент. 5-изд. – М.: Ника-Центр, 2019. – 552 с.
6. https://andstat.uz/uploads/docs/2026.03kichikkk.pdf
7. https://sputniknews.uz/20250820/tadbirkorlar-moliya-soliq-engilliklar-1375338.html?ysclid=mrn26qhklv288628075

УДК: 338.47

ЖАҲОН МАМЛАКАТЛАРИДА ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ ТАЖРИБАСИ

МИРОВОЙ ОПЫТ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

GLOBAL EXPERIENCE OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF RAILWAY TRANSPORT

Мурадов Баҳром Акрамжанович
Тошкент давлат транспорт университети мустақил изланувчиси

Аннотация

Мазкур мақолада темир йўл транспортини инновацион ривожлантиришнинг жаҳон тажрибаси халқаро қиёсий таҳлил асосида ўрганилган. Тадқиқотнинг мақсади — етакчи темир йўл давлатларининг инновацион моделларини систематик таснифлаш ва улардан Ўзбекистон учун асосли хулосалар чиқаришдан иборат. Тадқиқотда тўрт институционал моделга алоҳида эътибор қаратилди: Хитойнинг марказлашган давлат бошчилигидаги модели, Европа Иттифоқининг ҳамкорлик асосидаги (Europe’s Rail қўшма корхонаси) модели, Япониянинг корпоратив-технологик модели ва Германиянинг инфратузилма-рақамлаштириш модели.

Калит сўзлар: халқаро тажриба, юқори тезликдаги темир йўл, инновацион модель, Europe’s Rail, рақамли темир йўл, қиёсий таҳлил, ETCS, интероперабеллик.

В статье на основе международного сравнительного анализа изучен мировой опыт инновационного развития железнодорожного транспорта. Цель исследования — систематическая классификация инновационных моделей ведущих железнодорожных держав и формулирование обоснованных выводов для Узбекистана. Особое внимание уделено четырём институциональным моделям: централизованной государственной модели Китая, кооперационной модели Европейского союза (совместное предприятие Europe’s Rail),